

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาชุมชนบ้านปงถ้ำ ตำบลวังทอง อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง
ผู้เขียน	นางสาวสุวิมล มงคลศิริรักษ์
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ ลิสุวรรณณ์

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และศึกษาความสำเร็จและอุปสรรคจากการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาชุมชนบ้านปงถ้ำ ตำบลวังทอง อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มประชากรในท้องถิ่น วิธีการศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม และแบบบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติพรรณนา การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แบบสามเส้า ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่าคนในชุมชนบ้านปงถ้ำมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ดังนี้ การมีส่วนร่วมด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชน การมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมด้านองค์กรท้องถิ่น การมีส่วนร่วมด้านองค์กรท้องถิ่นเป็นการบริหารจัดการโดยให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และการมีส่วนร่วมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นการดำเนินการเพื่อร่วมสร้างจิตสำนึก

ให้เห็นคุณค่าของทรัพยากรในชุมชนต่อสภาพเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ทางสังคมของคนในชุมชน และทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งผลให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาชุมชน

ผลการศึกษา ความสำเร็จและอุปสรรคในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่งผลให้เกิดผลดีทางด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการจ้างงาน แต่การพัฒนาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมในบริเวณพื้นที่ท่องเที่ยว จึงทำให้เกิดการสูญเสียสภาพดั้งเดิมของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นๆ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่งผลดีในด้านการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบบนิเวศและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน แต่มักเกิดพฤติกรรมกรื้อและสะสมของที่ระลึกจากผลิตภัณฑ์สัตว์ เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวด้านสังคมและศิลปวัฒนธรรม ด้านองค์กรท้องถิ่นได้เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่จะมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจของชุมชน และมักเกิดความขัดแย้งในพัฒนาการตลาดที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมในชุมชน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความสมดุลในระบบนิเวศ ลดปัญหาขัดแย้งในการแข่งขันทรัพยากร และสร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่บ่งชี้ให้เห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อการดำรงชีวิต ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

Thesis Title	Community Participation in Environment Management for Ecotourism: The Case Study of Pongthum Community, Wangtong Sub-district, Wangnua District, Lampang Province
Author	Miss. Suwimol Mongkolsiriraks
Degree	Master of Arts (Man and Environment Management)
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Dr. Chukiat Leesuan

ABSTRACT

The objectives of this study are to analyze community participation in environment management for ecotourism and to investigate the success and barriers of environment management for ecotourism at Pong-tham community, Wang-thong sub-district, Wangnua district, Lampang province. The study includes the following sampling groups; community's leaders, the related organizations, and local population. The qualitative method is used in this study. Data is collected by a formal interview, an informal interview, a focus group discussion, including participant observation and non-participant observation. The content analysis is used to analyze the data as well as the descriptive statistics and data triangulation is applied to achieve the data accuracy.

The study found that people in Pong-tham community have participated in environment management for ecotourism and they were also cooperated and supported by the related organizations. Community participation can be seen as four folds; 1) community participation in managing community ecotourism based on local natural resources and community's culture, 2) community participation in managing tourist activities concerned ecotourism, environment protection and conservation, 3) community participation in the local organizations that local people took part in every level of the local organization's management and administration,

4) community participation in the community natural resources management that emphasized on raising people awareness toward the important values and the relationship of natural resources, community's economy, community livelihood and community development.

Regarding to the success and barriers of environment management for ecotourism, the study found that ecotourism management had rendered benefits to community's economy, socio-culture and environment. Ecotourism management initiated the local employment and hired of services but it also changed the feature of the local primitive landscape due to the location improvement related to ecotourism. Focusing on the advantages of ecotourism, it promoted people understanding toward ecosystem and community's culture. On the other hand, some disadvantages still can be seen as ecotourism allowed people to purchase and collect souvenirs made from animal products. Additionally, ecotourism also brought the local socio-cultural deteriorations. Regarding to the local organizations, they allowed local people to take part in the environment management and activities that affected local natural resources as well as encouraged local people to engage in ecotourism to strengthen the local economy. However, this encouragement resulted in raising a local conflict over marketing and market share that might ultimately affect the natural resources management and the community socio-culture. In order to meet the success of ecotourism, community participation should address the protection and preservation of natural resources and environment; sustaining ecosystem balance, reducing conflicts over natural resources management, motivating local people to participate in activities concerned the essential relationship between natural resources, people livelihood, economy, socio-culture and environment.